

För fäderneslandet

Vardagstryck

National Library
of Sweden

För fäderneslandet.

(Separattryck ur Stockholms-Bladet
den 17 nov. 1905).

4.

Byråkratismen.

Är socialdemokratiens öfvermakt en hotande samhällsfara af allvarligaste slag, så är dess motståndare i kampen om samhällsmakten, **b y r å k r a t i s m e n**, jämväl den lugna samhällsutvecklingens fiende, och en fiende, som ej får ringaktas.

Byråkratismen är det skrämmässigt ordnade ämbetsmannavälde, som, grundadt i en för långt driven centralisation inom statsförvaltningen, betraktar sig såsom en från andra afskild samhällsfaktor med anspråk, som närmast kunna karaktäriseras af det bekanta "staten är jag". För detta betraktelsesätt blifva det offentliga och det privata tvenne oförsonliga (utom hvarandra fallande) sfärer. Motsatsen emellan ämbetsmännen och öfrige statsborgare kommer därför att framträda synnerligen bjärt. Ämbetsmannens prestige förmenas fordra ett visst högdraget och afvisande uppträdande gent emot allmänheten, som visserligen retas genom den ofta visade bristen på tillmötesgående äfven gent emot dess berättigade fordringar.

Men häri ligger dock ingen samhällsfara. Däremot är byråkratiens stelnande i de en gång invanda formerna — detta stelnande, som förkväfver förmågan af initiativ och kommer hela samhällslifvet att stagnera — en sådan, som måste bekämpas lika väl som socialismens. Ty det lider intet tvifvel, att det land, som är underkastadt en härsklysten byråkratisk styrelse, ej är mer afundsvärdt, än det som suckar under socialdemokratiens järnhäl. Vår byråkrati lider säkerligen under detta stelnande i formerna, och det utslag häraf, som benämnas mångskrifveri, medförande den långsamhet i ärendenas slutliga handläggning som blifvit kallad "K. M:ts nådiga tågordning".

Hur ofta har ej berättigadt intresse varit rigenom blifvit åsidosatt? Hur ofta har ej den väckande impulsen till statsgagneliga reformförslag gått förlorad och först efter lång väntan åter väckts till lif för att ånyo vandra mångskrifveriets via dolorosa, hvarigenom en viss efterblivenhet i utvecklingen blifvit den oundvikliga följden? Och hvilka för fäderneslandets andliga och materiella förkofran användbara krafter hafva ej blifvit uppslitna på detta ofta ändamålslösa mångskrifveri! Det är slöseri med ett lands andliga krafter.

Väl må det vara sannt, att vår svenska byråkrati åtnjutit ett välförtjänt anseende såsom omutligt hederlig och rättskaffens, och detta dess harmoniska tillstånd torde i stort sedt ännu, trots ett och annat störande missljud, kunna sägas existera. Men i den mån genom inverkan af främmande seder hela folkets sedliga nivå kommer att sjunka, blir äfven byråkratien därpå påverkad och den torde till sist lika litet hos oss som hos andra folk kunna undgå korruptionens fördärflliga invasion. Vi

böra därför hafva öppna ögon för denna hotande samhällsfara och i tid genom förenklad, men effektiv kontroll, genom decentralisation i statsförvaltningen samt genom att låta de statsmakten underordnade samhällsformationerna genom sina organer inom behöriga gränser samverka för statsändamålet, så att byråkratien klarare fattar sin samhörighet med folket.

Byråkratismen är ej mindre farlig för konungamakten än för statsborgarne; den hotar bådas själfständighet och frihet och hämmar likaväl den förra som de senare i deras resp. funktioner för statsändamålets vinnande, hvadan dess bekämpande bör ske genom samverkan emellan konungamakten och folkrepresentationen och alltså på den reformerande lagstiftningens väg. Denna reformerande lagstiftning måste hafva till ändamål, dels att undanröjda genom förenklade arbetsmetoder det förut omförmälda mångskrifveriet, dels att väsentligen höja arbetsintensiteten inom statsförvaltningens organer.

Ämbets- och tjänstemännen böra därför äfven inom lägre grader åtnjuta löneförmåner, som äro fullt tillräckliga för deras och deras familjers försörjande utan att härtill erfordras förvärf genom privat verksamhet. Och de på grund af ålder eller invaliditet pensionsberättigade böra gifvetvis af staten erhålla lagbestämda pensionsbelopp, som ej äro snåft tillmätta.

Den mycket omstridda frågan, huruvida ämbetsmännen böra af lagen förbjudas bedriva privata företag i penningförvärfvande syfte, är synnerligen svårlöslig. Å ena sidan har man påstått, att en sådan förbudslagstiftning skulle verka, att ämbetsmännen blefve främmande för sin samtids lefnadsförhållanden, hvilken omständighet skulle ofördelaktigt återverka på kvaliteten af hans ämbetsmannaduglighet. Han skulle förlora den kontakt med det verkliga lifvet, som för honom vore absolut nödvändig i hans ämbetsförvaltning. Å andra sidan åter har man framhållit dess kraftiga verkan såsom damm mot en inbrytande korruption, och att denna synpunkt vid frågans bedömande vore den ojämförligt viktigaste. För vår del våga vi, utan att underkänna någondera åsiktens riktighet, likväl tro, att åtminstone rättsskipningens organer böra utan undantag underkastas förbud af förutnämnda art, ty vid domarens oväld bör likasom vid Cæsars maka ej ens en skynt af misstanke låda.

Den inom alla samhällslager allt mer spridda njutningslystnaden med dess förvärfsbegär, har inom byråkratien skapat ett tillstånd, som, lindrigast sagdt, icke är sådant, det borde vara. Statsmaskineriet hålles i stor utsträckning i gång med de lägre ämbets- och tjänstemännens otillräckligt aflönade arbetskrafter, för att ej nämna det rent af skandalösa förhållande, som betecknas af de extra ordinaries i många fall olönade användande i statens förvaltning. Men härigenom sättas de ordinarie inom byråkratien i tillfälle att kunna egna sina krafter hufvudsakligen åt indräktigt sysslande med administrationen af privata penningverks- och andra bolagsinstitut; och så är dörren öppen för byråkratiens korruption! Följderna af detta sakernas till-

stånd äro lätt skönjbara, och ett par exempel ur det rika förrådet torde därför vara tillräckligt att anföras.

Att rättsökande ej inom lagbestämd tid kunna bekomma de expeditioner, som det åligger dem att lösa, är rent af notoriskt. Men sådant bör ju icke tålas. Dock, hur går det, om vederbörlig anmälan göres om försummelsen? Jo, efter en tidsödande skriftvexling blir väl i de flesta fall ådömande af ett löjligt litet bötesbelopp, det enda resultatet. "För oförstånd i ämbetet" är ju också en rubrik, under hvilken gamla erfarne domare kunna fällas till ansvar, ehuru iust deras ämbetsställning måste förutsätta, att oförstånd i ämbetet måste anses vara uteslutet i det ifrågavarande fallet. Hvilket inflytande byråkratien haft å tillkomsten af så beskaffade straffregler och vid deras tillämpning, är ju alldeles uppenbart.

För ett par decennier sedan var det ett svårt företag, som sällan hade en lycklig utgång, att få en präst afsatt för till och med grofva ämbetsbrott.

Men det sagda torde vara nog. Byråkratiens verksamhet inom statslifvet måste kontrolleras på ett vida effektivare sätt, än nu hos oss sker, därom torde man inom utomstående kretsar vara fullt enig. Huru denna kontroll bör anordnas och genom hvilka organer den bör komma till utöfning, bestämmes af konung och riksdag. Alla reformer riktade mot vår byråkrati böra ske varsamt, ty det bör aldrig förglömmas, att den inom sig sluter de bästa och kunnigaste män, vårt land för närvarande eger, hvarför också ämbetsmännens uteslutande ur riksdagen skulle medföra många olägenheter och mycken skada för staten. Däremot kunde det ej utan skäl ifrågasättas, huruvida ej grundlagsenligt borde bestämmas, att ämbetsmän under sin tjänstetid ej finge utgöra mer än en viss kvotdel af kamrarnes ledamotsantal. Varsamhet är dock äfven härvidlag af nöden, helst erfarenheten har visat, att till och med förtroendeämbetsmännen inom riksdagen kunnat intaga en fullt själfständig ställning i opposition mot regeringen.

Emellertid har byråkratien en gång blifvit öfvermäktig inom staten, så försvagas **k o n u n g a m a k t e n**, hvilket i en konstitutionellt styrd stat är skadligt. Äfven folkets förtryckande är en följd af en öfvermäktig byråkratisk styrelse och tillintetgör snart medborgarnes lagbundna frihet.

Byråkratiens bevarande från korruption och underordnande under statsmakten kräfver en statsmannakonst, som ej står tillbaka för den, som erfordras för socialismens bringande till underkastelse inom den nutida staten. Och såväl byråkrater som socialdemokrater vilja vi tillropa professor Stamberg's ord till de nyblifna gymnasisterna: "frihet go' herrar, men inga friheter!"

Quivis.

STOCKHOLM
Aktiebolaget Förenade tidningars tryckeri
1905

For Indonesia

Introduction

The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia. The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia.

The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia. The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia.

The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia. The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia.

The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia. The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia.

The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia. The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia.

The book is written in a clear and concise style, and is well illustrated with maps and photographs. It is a valuable source of information for anyone interested in the development of Indonesia. The first of the two main parts of the book is a study of the political and social conditions in Indonesia. The second part is a study of the economic conditions in Indonesia.